К О Н С П Е К Т

ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО СОЦИАЛНА МЕДИЦИНА, ПРОМОЦИЯ НА ЗДРАВЕТО, СОЦИАЛНО И ЗДРАВНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

за специалностите «Медицинска сестра» и «Акушерка»

Утвърдил:
Проф. д-р Р. Стефанов, дм
Ръководител катедра

I. СОЦИАЛНА МЕДИЦИНА И ПРОМОЦИЯ НА ЗДРАВЕТО

1. Социалната медицина като наука: зараждане, развитие, предмет, задачи и методи.
2. Същност и значение на социалната етиология, социалната профилактика, социалната терапия и социалната рехабилитация на заболяванията.
3. Индивидуално здраве. Критерии за здраве и болест. Класификаци на здраве.
4. Групово и обществено здраве: определение и основни групи показатели; фактори и тенденции на груповото и обществено здраве.
5. Детерминанти на здравето. Здравни индикатори.
6. Медицинска демография – историческо развитие, раздели. Модел на демографски преход. Демографска политика. Семейно планиране.
7. Медицинска демография. Механично движение на населението – същност, видове, здравни аспекти.
8. Медицинска демография. Естествено движение на населението – раждаемост, смъртност, естествен прираст. Показатели
9. Физическо развитие. Акцелерация.
10. Епидемиология – определение, задачи, методи. Естествена история на заболяването
11. Епидемиологични проучвания – наблюдателни проучвания.
12. Епидемиологични проучвания – експериментални проучвания.
13. Рискови фактори, причинност. Критерий на Брадфорд – Хил.
14. Заболеваемост и болестност – определение. Източници и методи за изучаване. Показатели. Международна класификация на болестите. Оценка на риска
15. Системи на здравеопазване – видове, предимства и недостатъци.
16. Международно сътрудничество в здравеопазването. СЗО. Програми и приоритети.
17. Здравна политика на Европейския съюз. Програми и приоритети.
18. Здравен мениджмънт – основни принципи. Мениджмънт на човешките ресурси.
19. Мениджмънт на финансовите ресурси. Управленски екип. Мениджмънт на организационната промяна.
20. Медико-социални проблеми на жената и майчинството. Програма „Майчино здравеопазване“ на НЗОК.
21. Програма „Детско здравеопазване“ на НЗОК.
22. Промоция на здравето – историческо развитие, принципи. Хартата на Отава.
23. Промоция на здравето – предпоставки, цел и задачи.
24. Първична, вторична и третична профилактика.
25. Програма за промоция на здравето. Промоция на здравето в болниците.

II. СОЦИАЛНО И ЗДРАВНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

1. Понятие за социално законодателство. Държавна политика в социалната област. Централни и местни органи на управление.Основни нормативни актове в социалната област.
2. Обща характеристика на дейностите по социално подпомагане. Социални помощи. Органи на социалното подпомагане. Финансиране на социалното подпомагане.
3. Обща характеристика на дейностите по социална закрила на хората с увреждания. Лична помощ. Органи за предоставяне на лична помощ. Доставчици и ползватели на лична помощ. Асистенти за предоставяне на лична помощ. Финансиране на личната помощ.
4. Обща характеристика на социалните услуги. Класификация и видове социални услуги. Държавни органи в областта на социалните услуги. Доставчици и потребители на социални услуги. Финансиране и заплащане на социалните услуги.
5. Обща характеристика на дейностите по закрила на детето. Права на детето. Органи по закрила на детето и основни правомощия.
6. Мерки за закрила на детето. Класификация и видове. Компетентни органи и задължени лица във връзка с осъществяване на мерките за закрила на детето.
7. Понятие за здравно законодателство. Държавна политика в здравеопазването. Конституционни принципи на здравеопазването в Република България. Обща характеристика на дейностите, свързани с опазването и възстановяването на здравето на човека – видове.
8. Национална система за здравеопазване. Централни и местни органи на управление. Основни нормативни актове в областта на здравеопазването.
9. Правен режим на държавния здравен контрол. Система на държавния здравен контрол. Централни и местни органи. Правомощия.
10.Правни механизми за достъп до медицинска помощ. Правен режим на задължителното здравно осигуряване. Правен режим на здравното застраховане.
11. Основни права и задължения на пациента. Правото на информация на пациента и предоставяне на информирано съгласие.
12. Лечебни заведения. Понятие и класификация. Режим за създаване, регистрация, разрешаване на дейността на лечебните заведения.
13.Лечебни заведения за извънболнична помощ – видове, структура и дейност.
14.Лечебни заведения за болнична помощ – видове, структура и дейност.
15.Лечебни заведения със специфичен предмет на дейност – видове, структура и дейност.
16.Здравни заведения - видове и дейност

Литература:

1. Христова-Атанасова Е, Костадинов К, Димитров К, Белова В. Социална медицина: кратък компендиум. Стефанов Р, редактор. Пловдив: Медицински университет - Пловдив; 2026. Достъпно на: https://socmed.raredis.org/.
2. Стефанов Р. Социална медицина: подходи за обучение и модели. Пловдив. 2010.
3. Стефанов Р. Лекционен курс по социална медицина. Пловдив: Медицински университет - Пловдив; 2026.
4. Ванкова Д. Социална медицина: за специалност „Медицинска сестра“, ОКС „бакалавър“. 1-во изд. Варна: Медицински университет - Варна; 2021. ISBN 978-619-221-316-9.
5. Воденичаров Ц, Попова С, Мутафова М, Шипковенска Е. Социална медицина. София: ИК ГорексПрес; 2013. ISBN 978-954-616-228-1.
6. Георгиева С, Цанова Д, Стефанова П, Радионова З. Учебно ръководство за практически занятия по социална медицина. Камбурова М, редактор. Плевен: Издателски център на Медицински университет - Плевен; 2024. 163 с.
7. Георгиева Л, Попова С, Керековска А. Социална медицина. Варна: Медицински университет - Варна; ИК Стено; 2017. ISBN 978-619-221-115-8.
8. Грънчарова Г, Александрова-Янкуловска С. Основи на социалната медицина. 1-во изд. Варна: ИК Стено; 2021. ISBN 978-619-241-152-7.

9. Мутафова М, Пешева П, Георгиева Е, Христов Н, Правчанска М. Социална медицина: практически подходи. София: АРСО; 2011. ISBN 978-954-9301-73-1.
10. Салчев П, Веков Т, Джамбазов С, Димитров П. Социална медицина. 2-ро прераб. и доп. изд. София: Български кардиологичен институт; 2023. ISBN 978-619-7184-10-5.
11. Мавров М. Правният институт на информираното съгласие на пациента. Издателство Stovi Group Bulgariaq 2018 г., 243 ., ISBN 978-619-7336-03-0.
12. Република България. Закон за здравето.
13. Република България. Закон за лечебните заведения.
14. Република България. Закон за здравното осигуряване.

Приет на КС с Протокл № 24/24.09.2026 г.